

заходів. Системність підходу матиме набагато більший успіх, ніж застосування всіх пропозицій окремо. Це підвищить рівень капіталізації банківських установ, що в свою чергу дасть поштовх до розвитку безпосередньо інвестиційної діяльності та, в майбутньому, підвищення її ефективності.

Провівши факторний аналіз інвестиційної діяльності українських банків, можна запропонувати наступні шляхи підвищення ефективності їх інвестиційної діяльності:

- підвищення рівня капіталізації банків (перш за все за рахунок збільшення статутного капіталу);
- зростання довгострокових вкладів населення.

1. Міщенко В., Набок Р. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківської системи України // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №6. – С.9.

2. Кузнєцова А., Другов О., Рисін В. Оцінка впливу іноземного капіталу на функціонування банківської системи // Вісник Національного банку України. – 2007. – №1. – С.24-27.

3. Кузнєцова А., Карпа Я. Банківський сектор як джерело фінансування інвестиційно-інноваційного потенціалу України // Вісник Національного банку України. – 2006. – №4. – С.28.

4. Гетьман О. Економічна характеристика ризиків у процесі банківського інвестування на фондовому ринку // Вісник Національного банку України. – 2005. – №6. – С.40-43.

5. Карчева Г. Моделювання інвестиційної діяльності банків // Вісник Національного банку України. – 2004. – №1. – С.60-63.

6. Шелудько Н.М. Інвестиційний процес: оцінка ролі й участі банків // Фінанси України. – 2003. – №8. – С.121-126.

Отримано 04.04.2008

УДК 336.027.2

С.О. ДІДЕНКО

КРУ в Харківській області

Є.В. ДІДЕНКО, канд. екон. наук

Харківський національний університет радіоелектроніки

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКИ РЕВІЗІЙНИХ ДІЙ

Розглядаються поведінські аспекти діяльності ревізора на об'єкті ревізії. Пропонується розвиток прийомів ревізійних дій як складової комплексного забезпечення фінансового контролю бюджетних установ.

Сучасний етап розвитку засад здійснення фінансового контролю характеризується надзвичайною напруженістю ревізійної роботи і значно скороченими термінами її проведення.

Існуючі в практиці ревізійної діяльності традиційні підходи не відповідають змісту сучасних вимог, знижують якісні та кількісні по-

казники діяльності органів, які здійснюють державний фінансовий контроль. З іншого боку, постійні ротації, обумовлені кадровою революцією в органах державної влади, вікове обмеження термінів перебування на державній службі, підвищення вимог до спеціалістів, які перебувають на державній службі, вимагають покращення рівня підготовленості до здійснення ревізійних дій, всебічного розвитку ділових якостей ревізора.

Особливої актуальності набувають питання використання системного підходу до удосконалення техніки ревізійних дій, опрацювання нових прийомів, які створюють умови якнайшвидшого досягнення мети ревізійних дій, сприяють підвищенню якості та ефективності роботи ревізорів.

Метою даної роботи є розробка методичних положень і практичних рекомендацій по удосконаленню лінії поведінки осіб, які здійснюють ревізію, прийомів збору та дослідження фактів фінансових порушень.

Об'єктом дослідження є контрольні органи, які здійснюють державний фінансовий контроль.

Предметом дослідження є механізм здійснення ревізійних дій.

Теоретичною і методологічною основою роботи слугають праці вітчизняних вчених, присвячені проблемі удосконалення державного фінансового контролю, закони України, постанови Верховної Ради та Кабінету Міністрів України з досліджуваних питань, інші нормативні документи державних органів, а також положення системного підходу до вирішення проблем фінансового контролю, принципи здійснення ревізійних дій, правила роботи на об'єкті ревізії й інші методи дослідження взаємовідносин підконтрольних підприємств, установ і організацій та контролюючих органів.

Наукова новизна полягає в тому, що в роботі:

- підкреслено взаємозв'язок техніки здійснення ревізійних дій та ризиків невиявлення порушень;
- запропоновано удосконалення методичних засад наукової організації праці ревізорів на основі використання системного підходу до отримання роз'яснень підревізуємих осіб;
- запропоновано спеціальні прийоми здійснення ревізійних дій.

Практична цінність роботи полягає в опрацюванні методичних положень, які дозволяють усувати типові помилки ревізорів, наданні практичних рекомендацій щодо техніки отримання роз'яснень підревізуємих осіб, подальшому удосконаленні методики здійснення ревізійної діяльності.

Основні ідеї, положення та висновки роботи полягають у наступ-

ному.

З формальної точки зору існує значна кількість інструкцій [2, 5, 6], які регламентують діяльність ревізора. Більшість з них присвячена суттєвим моментам використання методичних прийомів здійснення фінансового контролю. Але питанням, пов'язаним з різноманітними аспектами поведінки ревізора під час проведення контрольних заходів, приділяється недостатньо уваги. Інколи роботу ревізора порівнюють з роботою археолога, забуваючи при цьому про те, що ревізору, окрім встановлення фактів порушень, доводиться витратити часом значні зусилля для протидії спробам приховати або ліквідувати докази, фальсифікувати дані, будь-якими засобами уникнути відповідальності.

У стосунках з керівником, головним бухгалтером, начальником кадрової служби та іншими особами вищого рівня управління на об'єкті контролю ревізори знаходяться сам на сам з підревізуємою особою і не мають безпосереднього захисту працівниками правоохоронних органів (за винятком перевірок на замовлення). Обстановка і обставини здійснення ревізійних дій потенційно конфліктні, бо ревізорам дедалі частіше доводиться працювати в умовах зустрічного тиску, коли справедливі вимоги щодо здійснення ревізійної діяльності зустрічаються опором підревізуємих осіб, які апріорі не налаштовані на усунення негативних явищ у оперуванні бюджетними засобами. Така поведінка здебільшого обумовлена небажанням вникати у суть проблем бухгалтерського обліку, бюджетування, фінансування певних напрямків діяльності, яке прикривається нефаховістю питань і тлумачиться як зайва конкретизація та надмірна зацікавленість ревізорів предметом діяльності (особиста або пов'язана з державною, комерційною таємницею тощо). Молоді ревізори усвідомлюють можливість свідомого приховування фактів порушень окремими посадовими особами, але завдяки досвіду, досконалому володінню предметом діяльності останні спроможні значно ускладнювати ревізійну роботу. В цих умовах ризики невиявлення порушень значно зростають.

Тому з метою удосконалення інструментарію ревізійних дій вважаємо за доцільне використання певних правил і механізму виявлення порушень. Важливість вирішення цієї проблеми підкреслюється багатьма вітчизняними вченими [3, 4, 8], а авторський колектив Ф.Ф.Бутинця взагалі виокремлює розгляд цих питань в окремий розділ [1, с.237-247]. Зокрема, підкреслюється суттєве значення роз'яснень посадових осіб, отриманих стосовно змісту фінансових операцій безпосередньо у ході ревізії. Раціоналізація процесу їх отримання, системність використання засобів, прийомів, методів і механізмів здійснення ревізійних дій сприяють підвищенню ефективності роботи, науковій

організації праці ревізора. Відомий з роботи [1] інструментарій отримання пояснень пропонуємо доповнити наступними моментами поведінки у роботі з підревізуємою особою:

1. Практика ревізійної роботи доводить, що спілкування з підревізуємими особами починається не з отримання пояснень, фактично результату дій ревізора і першоджерела судово-облікової експертизи [7], а з повідомлення про терміни, зміст перевірки та особовий склад ревізійної комісії. За відсутності безпосереднього контакту треба довести до зацікавленої особи зміст, форму і терміни підготовки нестандартних форм – аналітичних таблиць, структурних схем, іншої необхідної для здійснення ревізійних дій інформації. Це дозволяє ще до початку перевірки створити передумови ліквідації зайвих витрат часу підревізуємих осіб, зняти напругу у майбутніх стосунках. Тут і надалі засоби тиску (заякування, неповага до дій, “керуючий вплив”, загрозливий підтекст тощо) неприпустимі бо за умов відмови від підготовки попередньої аналітичної інформації ревізор готує її самостійно.

2. Перший контакт з підревізуємими особами, як правило опосередковано різноманітними технічними засобами – телефон, електронна пошта (E-mail), Інтернет. Недоліками їх використання є обмеженість часу спілкування, відсутність безпосереднього контакту і як наслідок покладання тільки на слух (у випадку телефонної розмови), або на індивідуальне сприйняття письмової інформації. За умов “шумів, поганої якості каналу зв’язку, збоїв роботи” з’являється можливість “недослухати, переплутати, не зрозуміти” зміст вимог. Тому з метою уникнення викривлення інформації з технічних причин доцільно скористатись встановленими у законодавчому порядку послугами пошти, а засоби комунікації використовувати в якості додаткового джерела.

3. Особистий контакт доцільно розпочати з вільної розповіді підревізуємої особи стосовно предмету ревізії.

4. Якщо в ході розповіді вичерпну інформацію не отримано, ревізор ініціює співбесіду.

Наявність двох, трьох ревізорів дозволяє в реальному часі вести спостереження за поведінкою та емоціями підревізуємої особи, а також варіювати темпом, загостренням питань, змістовним навантаженням у значно ширшому колі. Зміст методичних прийомів отримання роз’яснень досить докладно викладено у роботі [1, с.239-247].

5. Можливу зміну роз’яснень ускладнюють:

- визнання наявності порушень, отримане відразу після відповіді на питання про наявність порушень до отримання подальших усних роз’яснень з цього приводу;

- невизнання наявності порушень (є “підготовлена” лінія поведін-

ки), яке, як наявна визначена позиція і відповідна лінія захисту, буде стримувати у подальших усних роз'ясненнях побудову інших ліній поведінки;

- засвідчення підревізуємою особою власних слів, вголос вимовлених ревізором;

- “формальна” конкретизація не тільки істотних, але і неістотних моментів роз'яснень (за усунення логічного, часового або будь-якого іншого зв'язку питань);

- деталізація роз'яснень жестами, кресленнями, схемами, які виконує ревізор по ходу співбесіди;

- отримання подвійного, потрібного і т.д. підтвердження істотного моменту роз'яснень у відповідях на різні за формою питання, які (ніби випадково, для уточнення) задано, по завершенні усних роз'яснень, для маскування суті підтвердження підсвідомо названого порушення;

- надання пояснень відразу після роз'яснень.

6. Ревізору у спілкуванні стануть в нагоді:

- попередній позитивний вплив вищих посадових осіб, спеціалістів, позаштатних працівників, які мають значний досвід роботи, інших осіб, які користуються авторитетом у підревізуємої особи;

- нерозголошення повного переліку питань, які підготовлено для співбесіди;

- зміна форми питання, відповідь по суті на яке пропускає підревізуєма особа, до з'ясування навмисності пропуску;

- якомога рідше вживання спеціальних термінів – “матеріальна відповідальність”, “інвентаризація”, “підзвітна особа” тощо;

- уникання дискусій з нефахових питань, контролюючих ерудованість ревізора;

- переривання штучно створеної підревізуємою особою розмовної паузи словами “продовжуйте”, “Я Вас слухаю”, “потім...”, “далі...” тощо;

- відсутність будь-якого заповнення пауз, які пов'язані з ваганнями у виборі відповіді, розгубленості підревізуємої особи;

- відсутність повної або часткової очевидної відповіді у питанні;

- маскування мети питань з'ясуванням непов'язаних хронологічною та логічною послідовністю фактів.

7. Типовими помилками ревізорів є:

- покладання на власний досвід;

- негативний досвід, який залишається у підревізуємої особи від спілкування з будь-яким фінансовим контролером (неврахування загроз його наявності або отримання);

- отримання відповідей не від підревізуємої, а від іншої (підставної) особи;
- негативний вплив будь-кого з підревізуємих учасників спілкування на інших – керівника на головного бухгалтера, керівника на касира тощо або перевірка роз'яснень при одночасній присутності підревізуємих осіб;
- першочергове спілкування з особою, здатною чинити тиск на підлеглих або найбільш зацікавленою у приховуванні порушень;
- необґрунтоване переривання спорів між підревізуємими особами по спеціальним питанням (шляхом вилучення з кабінету тощо);
- висловлення уголос власних оцінок дій підревізуємих осіб;
- відсутність культури праці [1, с.520-528].

У зв'язку з тим, що методичне забезпечення механізму здійснення ревізійних дій не є застиглим конгломератом імперативних норм, ніяка монографія, підручник або стаття не спроможна надати вичерпного переліку засобів, прийомів, методів і механізмів здійснення ревізійних дій або вказівок щодо їх використання. Це принципове положення обумовлене безкінечною кількістю можливих ситуацій і відповідних комбінацій ревізійних дій, безперервним розвитком і удосконаленням останніх, а також визнанням факту їх старіння в момент видання. Але воно не суперечить положенням застосування системного підходу до засобів, методів і т.д. ревізійної діяльності, а навпаки підкреслює важливість опрацювання його методологічних положень в наукових виданнях в якості підґрунтя ревізійної діяльності. Тому питання відповідності дій ревізора існуючим положенням нормативно-правових актів, наукова обґрунтованість – по джерелу походження (наукова розробка) або засобу перевірки (наукова перевірка практичних рекомендацій) і відповідно допустимість використання інструментарію виявлення порушень потребують особливої уваги. В міру розвитку і систематизації інструментарію ревізора він стає нормою ревізійних дій, яка фіксується у відповідній інструкції або іншому нормативному акті.

Зазначимо, що основні положення цієї статті неодноразово допомагали авторам у здійсненні ревізійних дій. Наведені рекомендації удосконалюють механізм створення умов, за яких у ході ревізії у підревізуємої особи мусить сформуватися хибне враження щодо обставин здійснення ревізійних дій, стану ревізії та мети ревізора, яке не дозволяло б зрозуміти той факт, що без допомоги підзвітної особи пошук порушень було б значно ускладнено і сприяло б їх виявленню. Ревізор у разі отримання вірного враження про стан, характер, обсяги порушень і достатньої для їх виявлення кількості аргументів переходить до документального їх підтвердження. Свобода вибору лінії поведінки у

будь-якому випадку залишається за підревізуємою особою, а лінія поведінки ревізора, як комплекс дій, направлених на пошук і знаходження фінансових порушень, є суспільною нормою, за якою суспільство визнає право ревізора на здійснення контрольних заходів.

- 1.Бутинець Ф.Ф., Виговська Н.Г., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Контроль і ревізія. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 544 с.
- 2.Германчук П.К., Стефанюк І.Б., Кіруца С.М., Рубан Н.І. та ін. Довідник працівника державної контрольно-ревізійної служби. В 3-х томах. Т.1.– К.: ДІА, 2001. – 431 с.; Т.2. – К.: ДІА, 2001. – 370 с.; Т.3.– К.: ДІА, 2002. – 582 с.
- 3.Дікань Л.В., Щербаков О.І. Контроль в бюджетних установах. – Харків: ІНЖЕК, 2007. – 202 с.
- 4.Лапіцька С.Ю. Фінансовий контроль як складова управлінського процесу. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – 103 с.
- 5.Офіційний сайт Верховної Ради України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: www.portal.rada.gov.ua. – Загол. з екрану.
- 6.Офіційний сайт Державної контрольно-ревізійної служби України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: www.dkrs.gov.ua. – Загол. з екрану.
- 7.Ярошенко С.П. Теоретичні і методологічні основи контролю. – Суми: Університетська книга, 2007. – 252 с.

Отримано 14.05.2008

УДК 332.14

К.А.ФИСУН, канд. техн. наук

Харьковская национальная академия городского хозяйства

РАЗВИТИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО РЫНКА СКЛАДСКОЙ НЕДВИЖИМОСТИ

Рассматриваются основные процессы, формирующие региональный рынок складской недвижимости. Учитываются особенности геополитического и экономического состояния региона в плане стратегии развития инфраструктурных образований. Определяется, что планирование в области региональной логистики должно иметь четкую системную направленность, учитывая интегрирующую составляющую национальных и глобальных аспектов каналов товародвижения.

Региональная логистика направлена на развитие региональной экономики через развитие логистической инфраструктуры и сервиса. Цель анализа социально-экономического развития региона – выявление диспропорций и неиспользуемых возможностей экономического роста для последующего обоснования вариантов стратегии социально-экономического развития региона.

Логистическая стратегия управления развитием инфраструктуры предполагает наличие следующих этапов: анализ состояния региона и его окружения по их возможностям и потребностям; расчет и прогноз входных и выходных материальных потоков по их номенклатуре, объемам, направлениям; планирование объемов и мест размещения запа-